

GRIUVIMŲ PREVENCIJAI TAIKOMŲ INTERVENCIJŲ VEIKSMINGUMAS

Vadovas: Vincentas Liuima

Atsakingas vykdytojas: Algimanta Karanevskytė-Buckiūnienė

Vertinimo laikotarpis: 2023 m. lapkričio mėn.–2024 m. birželio mėn.

Pagrindimas. Visuomenės sveikatos technologijos trumpasis vertinimas atliktas įgyvendinant Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Technologijų vertinimo skyriaus 2024 m. veiklos planą, patvirtintą Higienos instituto direktoriaus 2024 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. V-36.

Nepageidaujamas įvykis (NĮ) – tai įvykis, aplinkybė, veika, galėję sukelti ar sukėlę nepageidaujamą išeitį (rezultatą) pacientui. NĮ stebėseną vykdoma vadovaujantis tikslingumo, sistemingumo ir patikimumo, konfidencialumo principais, o valdymas vykdomas vadovaujantis veiksmingumo principu, t. y. diegiant mokslo įrodymais pagrįstas NĮ prevencijos priemones. Yra įvairių NĮ priežasčių (netinkama komunikacija, paciento teisių pažeidimas, netinkamas vaistų administravimas, medicinos įrangos veikimo trikdžiai, netinkama gydymo eiga, žmogiškasis faktorius, aplinkos įtaka ir kt.), todėl ir planuojamos taikyti prevencinės priemonės gali būti orientuotos į organizacinius ir į aplinkos veiksnius, į asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) darbuotojus ar pacientus. NĮ prevencija ir rizikos mažinimas yra svarbi sveikatos priežiūros kokybės gerinimo dalis, kuri reikalauja išsamios įvykių analizės, sisteminių ir žmogiškųjų priežasčių atpažinimo. Intervencijos turi skirtingą veiksmingumo laipsnį – nuo labai veiksmingų priverstinių funkcijų iki nežymiai veiksmingų skatinančių teiginių. Hospitalizuotų asmenų griuvimai vieni dažniausių NĮ gydymo įstaigose. Ne visų griuvimų galima išvengti, tačiau vertinant šių NĮ rizikas ir taikant intervencijas, galima išvengti 20–30 proc. visų griuvimų.

Vertinimo tikslas – atlikti mokslinių publikacijų apie griuvimų prevencijai taikomų intervencijų veiksmingumą apžvalgą.

Vertinimo klausimas: Kokios intervencijos yra veiksmingos, siekiant išvengti griuvimų asmens sveikatos priežiūros įstaigose?

Vertinimo metodai. Siekiant atsakyti į vertinimo klausimą atlikta sisteminė mokslinių publikacijų apžvalga. Tyrimų paieška vykdyta duomenų bazėje „PubMed“. Tyrimų atranka atlikta pagal tyrimų atrankos kriterijus.

Rezultatai. Į vertinimą įtrauktos 9 publikacijos, kuriose vertintas griuvimų prevencijai taikomų intervencijų veiksmingumas. Į vertinimą įtraukti 2 randomizuoti kontroliuojami tyrimai, 6 sisteminės apžvalgos bei 1 klinikinis ir stebėjimo tyrimas. Publikacijų rezultatai analizuoti pagal intervencijos taikymo vietą: aktyvaus gydymo asmens sveikatos priežiūros įstaigos, slaugos – senelių globos namai, asmens sveikatos priežiūros įstaigų pediatrijos skyriai ir stacionarinės psichikos sveikatos priežiūros įstaigos.

Išvada. Vertinimas atskleidė, kad pacientų ir / ar sveikatos priežiūros specialistų mokymas yra veiksminga priemonė siekiant sumažinti griuvimų riziką sveikatos priežiūros įstaigose, tačiau kompleksinės intervencijos taip pat svarbios siekiant užkirsti kelią griuvimų rizikai. Nors ir trūksta tvirtų mokslinių įrodymų, svarbu taikyti pacientų rizikos vertinimą, laikytis pacientų saugos principų, kurti saugią aplinką, taikyti pagalbines priemones.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Technologijų vertinimo skyriaus vyriausiasis specialistas Vincentas Liuima el. p. vincentas.liuima@hi.lt arba Technologijų vertinimo skyriaus vadovė Jonė Jaselionienė el. p. jone.jaselionien@hi.lt.